

საქართველოს მთავრობის

დადგენილება N

2020 წლის ---

ქ. თბილისი

„ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო

პროფილაქტიკურსაკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების

დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №348

დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე

მუხლი 1.

„ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, „ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №348 დადგენილებაში (www.matsne.gov.ge, 17/07/2015, 240110000.10.003.018733,) შეტანილ იქნეს ცვლილება და დადგენილების პირველი მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტით დამტკიცებული „ჯილახთან ბრძოლის პროფილაქტიკურსაკარანტინო ღონისძიებების წესი“ (დანართი №2) ჩამოყალიბდეს თანდართული რედაქციით.

მუხლი 2.

დადგენილება, გარდა ამ დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-10 მუხლის მე-8 პუნქტისა და მე-14 მუხლისა, ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

მუხლი 3.

ამ დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-10 მუხლის მე-8 პუნქტი ამოქმედდეს 2023 წლის 1 იანვრიდან.

მუხლი 4.

ამ დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-14 მუხლი ამოქმედდეს 2022 წლის 1 იანვრიდან.

მუხლი 5.

ამ წესის მე-12 მუხლის 1-4 პუნქტებით განსაზღვრული მოთხოვნები არ ვრცელდება ამავე მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრულ საქმიანობაზე, რომელზეც უკვე გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწვეტილება ან მშენებლობის ნებართვა.

მუხლი 6.

2023 წლის პირველ იანვრამდე ჯილახით მკვდარი ცხოველის განკარგვასთან მიმართებაში, როგორც გამონაკლისი და დროებითი ზომა, ჯილახით მკვდარი ცხოველი დაექვემდებაროს დაწვას ან/და დამარხვას, რომელიც უნდა განხორციელდეს შემდეგი მოთხოვნების შესაბამისად:

ა) დაწვისას:

ა.ა) დაწვა უნდა განხორციელდეს შესაფერის ადგილას, რათა თავიდან იქნას აცილებული ცეცხლის გავრცელების რისკები;

ა.ბ) უნდა გაიჭრას 0.5 მ სიღრმის ორმო, რომლის სიგრძე და სიგანე აღემატება ლემის ზომას 30 სანტიმეტრით თითოეულ მხარეს. 30 სმ. სიგანის და 30 სმ. სიღრმის თხრილი უნდა ამოთხაროს ორმოს ფსკერის ცენტრში, მის მთელს სიგრძეზე, რათა შეასრულოს ჰაერის სადინრის ფუნქცია ცეცხლისთვის ლემის ქვეშ. თხრილი და ორმოს ფსკერი უნდა დაიფაროს ჩალით, რომელიც გაჟღენთილი უნდა იყოს დიზელის საწვავით. შემა და/ან ნახშირი უნდა მოთავსდეს ორმოში თითქმის მიწის დონემდე. ყველა მასალა გაჟღენთილი უნდა იყოს დიზელის საწვავით;

ა.გ) ლეში და მასთან დაკავშირებული ყველა მასალა (ქვეშაფენი, საკვები და ნებისმიერი სითხე, რომელიც გამოყოფილია ლეშიდან, ნიადაგი, რომელიც პოტენციურად დაბინძურებულია (ლემის გარშემო სულ მცირე 20-30 სმ-ით მოჭრილი ნიადაგი) და ნებისმიერი სხვა მასალა, რომელიც შეიძლება იყოს დაბინძურებული) განთავსებული უნდა იქნას დასაწვავად გამოყოფილ ადგილზე;

ა.დ) დიზელის დამატებითი საწვავი უნდა მოისხუროს ლეშზე;

ა.ე) სრული დაწვის შემდეგ, ნაშვავი მიწით უნდა დაიფაროს.

ბ) თუ დაწვა არ არის შესაძლებელი, მისაღებია ღრმა დამარხვა:

ბ.ა) თუ ერთი ან რამდენიმე ლეში უნდა დაიმარხოს, რეკომენდებულია ადგილზე დამარხვა, რათა შემცირდეს ლეშის გადაადგილების არეალი, დაბინძურების შესაძლო გავრცელება და სხვა ცხოველებსა და ხალხზე ზემოქმედების რისკი. დასამარხი ადგილი ისე უნდა იყოს განლაგებული, რომ თავიდან იქნეს აცილებული მიწის დაბინძურება. ამისთვის უნდა ამოიჭრას არანაკლებ 2 მეტრიანი ორმო, ლეშის ზედა ნაწილი უნდა იყოს სულ მცირე 1მ. მიწის ქვეშ და ლეშის(ების) და მასთან დაკავშირებული ყველა მასალა უნდა მოთავსდეს ორმოში და სრულად დაიფაროს კირით. ამ ფენას უნდა მოესხას კირიანი წყალი და ლეში დაიფაროს მიწით.

ბ.ბ) დიდი რაოდენობით ცხოველების დამარხვის შემთხვევაში, დასამარხი ადგილის შერჩევა ხდება შესაბამისი კომპეტენტური ორგანოს თანხმობით. დამარხვისას შემდეგი გარემოებები უნდა იყოს გათვალისწინებული:

ბ.ბ.ა) ორმო უნდა იყოს მინიმუმ 150 მეტრში ნებისმიერი ზედაპირული წყლისა და ჭისგან;

ბ.ბ.ბ) დამარხვა სითხის გამტარ ნიადაგში, როგორცაა ხრემები, ქვიშები ან თიხნარი ნიადაგი, თავიდან უნდა იქნეს აცილებული;

ბ.ბ.გ) დიდი ზომის ცხოველთა ლეშები უნდა განთავსდეს ერთ ფენად. პატარა ცხოველების ლეშები შეიძლება განთავსდეს ფენებად, რომელიც არ აღემატება დიდი ცხოველის ლეშის სიღრმეს, მაგრამ არა უმეტეს ორი ფენა ლეშისა. დასამარხად უნდა შესაბამის ტერიტორიაზე უნდა გაიჭრას 3 მ. სიღრმის ორმო, რომლის ფსკერი ისტორიულად დაფიქსირებული მიწისქვეშა წყლის დონიდან უნდა იყოს არანაკლებ 3 მ-ზე ზემოთ; ლეშ(ებ)ი თავსდება ორმოში ფენად ან ფენებად, იფარება კირით და ფენა სველდება კირიანი წყლით, შემდეგ იფარება ნიადაგით, ისე რომ ლეშები არ ჩანდეს, მეორე ფენად თავსდება სხვა ლეშები, კვლავ იფარება კირით და სველდება კირიანი წყლით და ეყრება ნიადაგი ისე, რომ ლეშები არ გამოჩნდეს. ბოლო ფენაზე ნიადაგის გორაკი უნდა გაკეთდეს.

**ჯილხთან ბრძოლის პროფილაქტიკურ-საკარანტინო
ღონისძიებების წესი**

მუხლი 1. ზოგადი დებულებანი

1. ჯილხი - შინაური და გარეული ცხოველის, აგრეთვე ადამიანის განსაკუთრებით საშიში ინფექციური (ზოონოზური) დაავადება, რომელიც ხასიათდება სეპტიცემიის მოვლენებით, მძიმე ინტოქსიკაციით და კარბუნკულების წარმოქმნით. დაავადებას ახასიათებს ზემწვავე (ელვისებური), მწვავე, ქვემწვავე, ქრონიკული და აბორტული მიმდინარეობა. დაავადების აღმძვრელი მიეკუთვნება სპორაწარმომქმნელ მიკროორგანიზმებს, რომლებსაც ნიადაგში განსაზღვრულ პირობებში გამრავლების უნარი აქვთ და შეუძლიათ წლობით შეინარჩუნონ თავისი ცხოველმყოფელობა და ვირულენტური თვისებები. სპორებით დაინფიცირებული ნიადაგი ხანგრძლივი დროით რჩება ინფექციის აღმძვრელის გადაცემის ფაქტორად.
2. დაავადების აღმძვრელია გრამდადებითი, სპორაწარმომქმნელი, ჩხირისებური აერობული ბაქტერია *Bacillus anthracis*. ჯილხის ამთვისებელია მრავალი სახის შინაური და გარეული ცხოველი, ზოგიერთი სახეობის ფრინველი. ავადდება აგრეთვე ადამიანი. უპირატესად ამთვისებელია მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონელი, ცხენი და სხვა კენტჩლიქიანი ცხოველი - ვირი, ჯორი, აქლემი, ირემი, შველი, ჯიხვი და სხვა გარეული ბალახისმჭამელები. შედარებით ნაკლებად ამთვისებელია ღორი, ძაღლი, კატა და სხვა ხორცისმჭამელი შინაური ბინადარი და გარეული ცხოველები, ისინი ავადდებიან მხოლოდ აღმძვრელის დიდი დოზით მიღების შემთხვევაში. ჯილხი დიაგნოსტირებულია აფრიკულ სირაქლემაში, იხვსა და არწივში.
3. ინფექციის აღმძვრელის წყაროა ჯილხით დაავადებული ცხოველი ან ცხოველის ლეში. დაავადების აღმძვრელი ხვდება გარემოში და ახდენს ნიადაგის დაბინძურებას (ლეში, დაინფიცირებული სისხლი და ორგანიზმის სხვა ბიოლოგიური ქსოვილები ან/და გამონაყოფები), შედეგად კი ფორმირდება ნიადაგობრივი კერა. დაავადების ინკუბაციური პერიოდი ხშირად მერყეობს 1-3 დღემდე, შესაძლებელია გაგრძელდეს 20 დღემდე.

4. ცხოველის დასნებოვნების ძირითადი გზა არის ალიმენტალური, დაავადების აღმძვრელი საჭმლის მომნელებელ სისტემაში ხვდება ინფიცირებულ საკვებთან ან წყალთან ერთად, დასნებოვნებას ხელს უწყობს პირის ღრუსა და კუჭ-ნაწლავის ლორწოვანი გარსის დაზიანება, გამორიცხული არ არის დასნებოვნების აეროგენული გზა - აღმძვრელის სპორების შემცველი მტვერის ჩასუნთქვისას, შესაძლოა ცხოველი დასნებოვნდეს ტრანსმისიული გზითაც, ამ შემთხვევაში ძირითადი გადამტანებია ბუზანკალი, მაწუხარა და კოლო. ჯილეხის აღმძვრელი გამოიყოფა ასევე მღრღნელებისაგან, გარეული ცხოველებისაგან (მელა, ტურა), ფრინველისაგან (ქორი, ქორცქვიტა, ბუ და სხვა). ისინი იჭერენ და ჭამენ მღრღნელებს, აღმძვრელებს გამოყოფენ ფეკალიებთან ერთად და იწვევენ ნიადაგის (სადოვრის) დაბინძურებას. ამის გამო ჯილეხს მიაკუთვნებენ ფაკულტატურ ტრანსმისიულ ინფექციათა ჯგუფს. ჯილეხი უპირატესად სეზონურ ხასიათს ატარებს და იგი გვხვდება წლის თბილ პერიოდში, კერძოდ უკავშირდება სადოვრულ პერიოდს, რაც გათვალისწინებული უნდა იქნეს ეპიზოოტიური ანალიზის დროს.

5. ინკუბაციური პერიოდი გრძელდება 1-3 დღე, შესაძლებელია გაგრძელდეს 20 დღემდე. ჯილეხის ორი ძირითადი ფორმა არსებობს; სეპტიკური და კარბუნკულური. პათოლოგიური პროცესის ლოკალიზაციის მიხედვით არჩევენ კანის, ნაწლავების, ფილტვებისა და ანგიის ფორმას. ჯილეხი ჩვეულებრივად მიმდინარეობს ელვისებურად და მწვავედ, რაც შეეხება ქრონიკულ მიმდინარეობას ის ძალიან იშვიათია და ცხოველებში შეუმჩნეველად მიმდინარეობს.

6. ცხოველთა ორგანიზმის ქსოვილებში დაზიანებული ლორწოვანი გარსიდან ან კანიდან მოხვედრილი ჯილეხის სპორა განიცდის ჟანგბადით შიმშილს, სწრაფად გადადის ვეგეტატიურ ფორმაში და იწყებს ინტენსიურ გამრავლებას. მიკრობი თავისი აგრესიით ანეიტრალებს ორგანიზმის დამცავ საშუალებებს, შეაღწევს ლიმფურ სისტემაში, შემდგომ კი სისხლში და იწვევს ღრმა პათოლოგიურ ცვლილებებს. ჯილეხის არმძვრელი ხელს უშლის ცხოველის დამცველობით კერძოდ ფაგოციტოზის მოქმედებას. სამაგიეროდ თვითონ ბაქტერიული უჯრედის მიერ გამოყოფილი ტოქსიური პროდუქტები ულიან უჯრედებს, განთავისუფლებული ბაცილები ხელახლა გადადიან სისხლში იწვევენ სეპტიციემიას და ორგანიზმის ძლიერ

ინტოქსიკაციას, ვითარდება ჰიპოქსია, რის გამოც სისხლი კარგავს შედედების უნარს. თუ ცხოველი სუსტია ან დაბალრეზისტენტული, ჯილეხით მისი მაღალვირულენტური შტამით დასნებოვნებისას, შეიძლება განვითარდეს პირველადი სეპტიცემია და ცხოველი რამდენიმე საათში მოკვდეს. კარბუნკულოზური მიმდინარეობისას ადგილი აქვს კარბუნკულებში ჯილეხის აღმკვრელის გამრავლებას, შემდეგ ლიმფურ სისტემაში მოხვედრას, იქიდან კი სისხლში, რასაც მოჰყვება სეპტიცემია და 2-3 საათში ცხოველის სიკვდილი.

7. დაავადებულ ცხოველს აღენიშნება წონაში კლება, ცხელება, წველისა და მადის დაქვეითება ან/და შეწყვეტა, დიარეა, ტიმპანია, ქოშინი, ლორწოვანი გარსის შეშუპება, ციანოზი (ცხენებში - კოლიკი, სისხლიანი შარდი), რასაც მოყვება კრუნჩხვები, სისხლნარევი ქაფიანი გამონადენი ბუნებრივი ხვრელებიდან, სიკვდილი ან/და უეცარი სიკვდილი. დაავადებული ცხოველის ლეში გაბერილია, სწრაფად იხრწნება, აღენიშნება არასრული გაშეშება, შეუდედებელი სისხლი, მუქი სისხლიანი გამონადენი ბუნებრივი ხვრელებიდან. ყბისქვეშა მიდამოში, კისერზე, მკერდის ქვეშ, მუცელზე შეიძლება აღენიშნებოდეს ცომისებური შემსივნებები.

8. დიფერენციალური დიაგნოზისას უნდა გამოირიცხოს:

ა) მხსხვილფეხა საქონელში - ემფიზემატოზური კარბუნკული (ემკარი), ავთვისებიანი შეშუპება, ჰემორაგიული სეპტიცემია (პასტერელოზი), არაინფექციური ტიმპანია, პიროპლაზმიდოზები და მოწამვლები;

ბ) წვრილფეხა საქონელში - ბრადზოტი, ინფექციური ენტეროტოქსემია, ჰემორაგიული სეპტიცემია (პასტერელოზი), პიროპლაზმიდოზები და მოწამვლები.

გ) ღორში - აფრიკული ცხელება (ჭირი), კლასიკური ჭირი, წითელი ქარი, პასტერელოზი და მოწამვლები;

დ) ცხენებში - ავთვისებიანი შეშუპება, ინფექციური ანემია, პიროპლაზმიდოზები, მოწამვლები;

9. ცხოველებში ჯილეხზე დიაგნოზის დადგენა ხდება, კლინიკური ნიშნების, ლეშის დათვალიერების, ეპიზოოტიური მონაცემების გათვალისწინებითა და ლაბორატორიული გამოკვლევის საფუძველზე ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო

ორგანიზაციის (OIE) მიერ რეკომენდირებული მეთოდებით (Manual of Diagnostic Tests and Vaccines for Terrestrial Animals-ის განახლებული ვერსიის შესაბამისად).

10. ჯილეხით ადამიანის დაინფიცირება ხდება დაავადებულ ცხოველთან, ინფიცირებულ ლემთან, ინფიცირებულ ცხოველურ პროდუქტებთან (ხორცი, ტყავი, ძვალი და სხვა) უშუალო კონტაქტით. აგრეთვე, შესაძლებელია დაინფიცირება მოხდეს აღმძვრელით დაბინძურებულ ნიადაგთან კონტაქტით, ასევე ასპირაციული და ტრანსმისიური გზით.

11. ჯილეხთან დაკავშირებულ ეპიზოოტიური (ეპიდემიოლოგიური) კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფის სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო კონტროლს დაქვემდებარებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - სურსათის ეროვნული სააგენტო (შემდგომში – სააგენტო), ხოლო ლაბორატორიულ გამოკვლევებზე პასუხისმგებელია სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია (შემდგომში - სმსლ).

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტება

1. ამ წესის მიზნებისთვის გამოყენებულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) **ეპიზოოტიური კერა** - კონკრეტული ადგილი ან/და მისი მიმდებარე ტერიტორია, სადაც არის აღმძვრელის წყარო და შესაძლებელია ამთვისებული ცხოველის ან/და ადამიანის დაავადება. ეპიზოოტიური კერის საზღვრებს ადგენს სააგენტო.

ბ) **საფრთხის შემცველი ტერიტორია** - დასახლებული პუნქტი, ცხოველთა გადასარეკი ტრასა, საძოვარი, ადმინისტრაციული ერთეული, სადაც არის ცხოველისა და ადამიანის ჯილეხით დაავადების საშიშროება. საფრთხის შემცველი ტერიტორიის საზღვრებს ადგენს სააგენტო, ეპიზოოტიური და ეპიდემიოლოგიური სიტუაციის, მანიფესტური და არამანიფესტური პუნქტების, ნიადაგურ - გეოგრაფიული, ბუნებრივ - კლიმატური პირობების და ცხოველთა მომთაბარეობის გათვალისწინებით.

გ) **მანიფესტური პუნქტი** - ადგილი, სადაც პერიოდულად ვლინდება ჯილეხის დაავადების შემთხვევები 1-დან 10 წლის ინტერვალით.

დ) არამანიფესტური პუნქტი - ადგილი, სადაც ჯილების დაავადების ბოლო რეგისტრაციიდან გასულია 10 წელი და მეტი.

ე) რისკის ქვეშ მყოფი ცხოველები - დაავადების მიმართ მაღალი მგრძობელობის ცხოველები, რომლებიც ბინადრობენ ან/და უწევთ გადაადგილება საფრთხის შემცველ ტერიტორიაზე.

ვ) დაავადების საექვო შემთხვევა - შემთხვევა, როდესაც ადგილი აქვს დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნების გამოვლენას ან/და ცხოველის უეცარ სიკვდილს.

ზ) დაავადების სავარაუდო შემთხვევა - შემთხვევა, როდესაც ადგილი აქვს დაავადებისათვის დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნების გამოვლენას ან/და ცხოველის უეცარ სიკვდილს ეპიზოოტიურ კერაში ან/და სხვა ეპიდკავშირს ადამიანის/ცხოველის დადასტურებულ შემთხვევასთან. ასევე დაავადების სავარაუდო შემთხვევად მიიჩნევა ლაბორატორიული გამოკვლევით - პოლიმერაზული ჯაჭვური რეაქციით (PCR) აღმოჩენილი შემთხვევა.

თ) დაავადების დადასტურებული შემთხვევა - შემთხვევა, რომელიც დადასტურებულია ლაბორატორიულად.

ი) პასუხისმგებელი პირი - ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც ფლობს ცხოველს ან/და პასუხისმგებელია ცხოველის მოვლა-შენახვაზე;

კ) ცხოველური პროდუქტი - ცხოველური წარმოშობის სურსათი, აგრეთვე ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტი;

ლ) ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტი (ცწადპ (animal by-products) - ცხოველის მთლიანი სხეული ან მისი ნაწილი, ცხოველური წარმოშობის პროდუქტი ან ცხოველისგან მიღებული სხვა პროდუქტი, რომლებიც არ არის განკუთვნილი ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, მათ შორის ოოციტი, ემბრიონი და სპერმა;

მუხლი 3. ჯილების შესახებ შეტყობინების ვალდებულება

1. ჯილების დაავადების საექვო, სავარაუდო და დადასტურებული შემთხვევისას დაუყოვნებლივ უნდა ეცნობოს სააგენტოს.

2. დაავადების საექვო და სავარაუდო შემთხვევების შეტყობინების ვალდებულებები ეკისრება:

ა) პასუხისმგებელ პირს;

ბ) ნებისმიერ თანმხლებ პირს ცხოველების ტრანსპორტირებისას, მათ შორის, გადარეკვისას;

გ) კერძო ვეტერინარს, რომელიც ჩართულია ცხოველების ჯანმრთელობის სერვისში;

დ) სახელმწიფო ვეტერინარს, სმსლ-ს ან კერძო ლაბორატორიებს;

ე) ნებისმიერ სხვა პირს, რომელსაც პროფესიული შეხება აქვს ცხოველების ამთვისებელ სახეობებთან ან ასეთი ცხოველებისგან მიღებულ პროდუქტებთან.

3. სააგენტოსთვის დადასტურებული შემთხვევების შეტყობინების ვალდებულებები ეკისრება სმსლ-ს.

4. სააგენტო ვალდებულია ცხოველის ჯილხით დაავადების დადასტურებული შემთხვევის შესახებ ინფორმაცია მიაწოდოს შესაბამის ადგილობრივ თვითმართველობის ორგანოსა დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის (შემდგომში - დკსჯეც) შესაბამის ტერიტორიულ ერთეულს.

5. ადამიანის ჯილხით საექვო, სავარაუდო და დადასტურებული შემთხვევების შესახებ ინფორმაციის მიღებისთანავე დკსჯეც ვალდებულია ინფორმაცია მიაწოდოს სააგენტოს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად.

მუხლი 4. პასუხისმგებელი პირის ვალდებულებები

1. პასუხისმგებელი პირი ვალდებულია:

ა) ითანამშრომლოს სააგენტოსთან და შეასრულოს სააგენტოს მითითებები ცხოველების დიაგნოსტიკური გამოკვლევის, ჯილხის საწინააღმდეგო ვაქცინაციის, დეზინფექციის/დეზინსექციის/დერატიზაციისა და საკარანტინო ღონისძიებების განხორციელებისას;

ბ) ჯილხის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებული ცხოველის დაკვლა განახორციელოს ვაქცინის გამოყენების ინსტრუქციის გათვალისწინებით;

- გ) ჯილხის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებული ცხოველებიდან მიღებული რძე და ხორცი გამოიყენოს ვაქცინის გამოყენების ინსტრუქციის გათვალისწინებით;
- დ) დაავადებაზე საექვო და სავარაუდო შემთხვევის თაობაზე აცნობოს სააგენტოს დაუყოვნებლივ;
- ე) სააგენტოს მითითებების შესაბამისად:
- ე.ა) დაუყოვნებლივ მოახდინოს დაავადებაზე საექვო და სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველების იზოლირება;
- ე.ბ) უზრუნველყოს ჯანმრთელი და დაავადებაზე საექვო და სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველთა ჯგუფების ცალ-ცალკე კვება და დაწყურება;
- ე.გ) ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგის მიღებამდე, არ დაუშვას ჯილხით დაავადებაზე საექვო და სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველების გადაადგილება, რეალიზაცია და დაკვლა;
- ე.დ) არ დაუშვას დაავადებაზე საექვო და სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველის ლეშის გაკვეთა და გატყავება;
- ე.ე) უზრუნველყოს დაავადებაზე საექვო ან სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველიდან მიღებული ცხოველური პროდუქტის, მათ შორის ცწადპ-ის, სათანადო შენახვა იზოლირებულად, არ დაუშვას ამ პროდუქტების გადატანა და რეალიზაცია ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგის მიღებამდე;
- ე.ვ) საკარანტინო პერიოდში უზრუნველყოს სადეზინფექციო, სადერატიზაციო და სადეზინსექციო სამუშაოები;
- ე.ზ) სააგენტოს მიაწოდოს ინფორმაცია საფრთხის შემცველ ტერიტორიაზე არსებულ სადგომში ახალი ცხოველების შეყვანის შესახებ.

მუხლი 5. სააგენტოს ვალდებულებები

1. სააგენტო ვალდებულია ზრუნველყოს:

- ა) საფრთხის შემცველ ტერიტორიაზე ცხოველების (მსხვილფეხა, წვრილფეხა, კენტჩლიქიანი) ჯილხის საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური ვაქცინაციის საორიენტაციო გეგმის შემუშავება, ვაქცინაციის ღონისძიების ორგანიზება, ჩატარება და მონიტორინგი;

ბ) საფრთხის შემცველ ტერიტორიაზე შემოყვანილი ყველა არაიმუნიზირებული ცხოველის ვაქცინაცია, პასუხისმგებელი პირის შეტყობინების საფუძველზე.

2. დაავადებაზე საექვო შემთხვევასთან დაკავშირებით შეტყობინების მიღებისას, სააგენტოს უფლებამოსილი პირი ვალდებულია:

ა) დაუყოვნებლივ გამოცხადდეს შემთხვევის ადგილზე;

ბ) ჩაატაროს ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) მოკვლევა ამ მუხლის 3-4 პუნქტების შესაბამისად;

გ) განახორციელოს ცხოველების კლინიკური დათვალიერება და პასუხისმგებელ პირს მისცეს მითითებები კლინიკურად ჯანმრთელი, დაავადებაზე საექვო და სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველების ცალ-ცალკე ჯგუფებად განცალკევებაზე და სადგომში არსებული ცხოველური პროდუქტების, ასევე ცხოველის საკვების მარაგის დადგენა/აღწერა და მონაცემების შენახვა;

დ) აიღოს მკვდარი ან დაკლული ცხოველისაგან პათოლოგიური მასალა ან/და ნიადაგის, ცხოველის საკვების, წყლის ან სხვა საჭირო ნიმუში და ბიოუსაფრთხოების პროცედურების დაცვით გადააგზავნოს სმსლ-ში;

ე) კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად უზრუნველყოს ინფორმაციის განთავსება დაავადებების ზედამხედველობის ელექტრონულ ინტეგრირებულ სისტემაში (დზეის);

ვ) დაადგინოს საფრთხის შემცველი ტერიტორიის საზღვრები, შეაფასოს ეპიზოოტიური სიტუაცია და მიიღოს გადაწყვეტილება რისკის ქვეშ მყოფი ცხოველების ვაქცინაციასთან დაკავშირებით;

ზ) ლაბორატორიული გამოკვლევის შედეგის მიღებამდე, მისცეს მითითებები პასუხისმგებელ პირს დაავადებაზე საექვო ცხოველის ან/და მისგან მიღებული ცხოველური პროდუქტის გადაადგილებისა და რეალიზაციის შეზღუდვაზე;

3. **ჯილენის** საექვო შემთხვევებთან დაკავშირებით ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა ხორციელდება კითხვარების საფუძველზე, რომლებიც შემუშავებულია ამ წესის მე-13 მუხლით განსაზღვრული საგანგებო გეგმის ფარგლებში.

Commented [ნრ1]: ადრე იყო მე-5 და 6 პუნქტები და ამოვიტანე

4. ეპიზოოტოლოგიური (ეპიდემიოლოგიური) გამოკითხვა უნდა ითვალისწინებდეს:

ა) დროის ინტერვალს, ჯილხის გამომწვევის სადგომში შესაძლო არსებობაზე ეჭვის გაჩენიდან დაავადების შეტყობინებამდე;

ბ) სადგომში ჯილხის შესაძლო წარმოშობასა და სხვა სადგომების იდენტიფიკაციას, სადაც ამთვისებელი ცხოველები შეიძლება დაინფიცირდეს იმავე წყაროდან;

გ) შესაძლო მასშტაბს, რომლითაც სხვა ამთვისებელი ცხოველები შეიძლება დაინფიცირდნენ ან მოხდა კონტამინაცია;

დ) პირების, სატრანსპორტო საშუალებების, ამთვისებელი ცხოველების, ცხოველური პროდუქტის ან ნებისმიერი მასალის გადაადგილებას, რის შედეგად შესაძლებელია გამომწვევის გადატანა დაინფიცირებული სადგომიდან სხვა სადგომ(ებ)ში;

5. დაავადების სავარაუდო შემთხვევაში, ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა-ზ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული ქმედებების გარდა, სააგენტოს უფლებამოსილი პირი ვალდებულია დაავადებაზე სავარაუდო ცხოველის სადგომში, ცხოველის დაკვლის ან/და ლეშის განთავსების ადგილზე ჩაატაროს შესაბამისი სადეზინფექციო სამუშაოები.

6. დაავადების დადასტურებულ შემთხვევაში, ამ მუხლის მე-2 პუნქტის „ა-ვ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული ქმედებების გარდა, სააგენტოს უფლებამოსილი პირი ვალდებულია ჩაატაროს შემდეგი ქმედებები:

ა) GPS-აპარატით დააფიქსიროს ყოველი ახალი კერა და მოახდინოს კერების აღრიცხვა;

ბ) დაადგინოს ეპიზოოტიური კერის საზღვრები;

გ) შეიმუშავოს პროექტი კარანტინის დაწესებაზე სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის ან საქართველოს მთავრობისთვის წარსადგენად;

დ) ეპიზოოტიურ კერაში, კომპეტენციის ფარგლებში, განახორციელოს დაავადების სალიკვიდაციო ღონისძიებების ორგანიზება (ცხოველების ვაქცინაცია, დეზინფექცია, საჭიროების შემთხვევაში პათოლოგიური მასალის აღება, დეზინფექციის ჩატარების შემდგომ ჯილხის დაავადების აღმძვრელის არსებობაზე ლაბორატორიული

გამოკვლევისათვის ნიმუშების აღება, ლაბორატორიაში გადაგზავნა), შესრულება ან/და ზედამხედველობა.

მუხლი 6. სააგენტოს ურთიერთობა ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან

1. ჯილახის დადასტურებისას, სააგენტოსა და მუნიციპალიტეტის შესაბამის ორგანოს შორის კომპეტენციის ფარგლებში, ხორციელდება თანამშრომლობა ურთიერთდახმარებისა და პრობლემების ერთობლივად გადაჭრის პრინციპზე დაყრდნობით. აღნიშნული მოიცავს ვეტერინარული კარანტინის დროს, ჯილახის გამომწვევის გავრცელების, ლოკალიზაცია-ლიკვიდაციის მიზნით კარანტინის დაწესებას, მოხსნასა და საკარანტინო ღონისძიებების გატარებაში ხელშეწყობას;

2. კარანტინი წესდება და იხსნება სააგენტოს მოთხოვნის საფუძველზე:

ა) მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის მიერ;

ბ) ერთზე მეტი მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – ამ მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქმედი სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ან საქართველოს მთავრობის მიერ.

მუხლი 7. ჯილახის დაავადებაზე გამოსაკვლევი მასალის აღება

1. დაავადების საეჭვო ან/და სავარაუდო შემთხვევის დროს:

ა) დაუშვებელია ლემის გაკვეთა;

ბ) გამოკვლევისათვის ნიმუშის აღება და სმსლ-ში გადაგზავნა დასაშვებია მხოლოდ ვეტერინარის მიერ, ბიოუსაფრთხოების პროცედურების დაცვით;

გ) ვეტერინარი აღჭურვილი უნდა იყოს სპეციალური ტანსაცმლით (ბიოუსაფრთხოების სპეციალური ტანსაცმელი, ჩექმა, ორმაგი ხელთათმანი, ქუდი, რესპირატორი, სათვალე).

2. ჯილახის დაავადებაზე გამოსაკვლევად (ცხოველიდან, ცხოველის სადგომიდან, ცხოველის საკვებიდან და გარემოდან: ნიადაგიდან, წყლიდან)

ნიმუშების აღებას ახორციელებს ვეტერინარი ბიოუსაფრთხოების პროცედურების დაცვით.

3. ჯილეხზე სადიაგნოსტიკოდ შეიძლება აღებული იქნას: სისხლი, მკვდარი ცხოველის მოკვეთილი ყური, ტყავი, პარენქიმული ორგანოები, ცხოველის სხვა ქსოვილები, მატყლი, ბეწვი, ჯაგარი, ცხოველის საკვები, ნიადაგისა და წყლის სინჯები, ნაცხი (საექვო ადგილებიდან ჩამონარეცხი/ჩამონაფხეკი), კერძოდ:

ა) სისხლი - ანტიკოაგულანტიან ვაკუუმურ სინჯარაში არანაკლებ 3-5 მლ.

ბ) ჯილეხით მკვდარი ცხოველის ლეშიდან - ყურის ნიჟარას ფუძეზე მჭიდროდ უნდა დაედოს ლიგატურა, პირველი ლიგატურიდან 1 - 1,5 სმ-ის ზემოთ უნდა დაედოს მეორე ლიგატურა. ლიგატურებს შორის ყური უნდა მოიჭრას და მოთავსდეს შესაბამის კონტეინერში. ყურის მოჭრის ადგილი უნდა მოიწვას;

გ) მატყლი, ბეწვი, ჯაგარი აღებული უნდა იქნეს 20 - 30 გ.-ის ოდენობით;

დ) ტყავის სინჯები აღებული უნდა იქნას თითოეული ტყავიდან სულ მცირე 5სმX5სმ რამოდენიმე ნაჭერი, არანაკლებ 2 გრამისა.

ე) წყლის სინჯი - ბუნებრივი და ხელოვნური წყალსაცავების ზედაპირიდან (10 - 15 სმ. სიღრმიდან) და ფსკერიდან. თითოეული სინჯი უნდა იყოს არანაკლებ 0.5 ლიტრის ოდენობის, რომლის საერთო რაოდენობა უნდა იყოს არანაკლებ ერთი ლიტრისა;

ვ) ბუნებრივი ნალექის შედეგად მიღებული გუბურებიდან - სინჯები აღებული უნდა იქნეს გუბურის ნაპირებიდან, ამ პუნქტის „ე“ ქვეპუნქტის შესაბამისად;

ზ) ცხოველის საკვების (მარცვლეული, კომბინირებული საკვები, ქატო) ჯილეხის აღმძვრელით დაბინძურებაზე საექვო შემთხვევაში - ნიმუში აღებული უნდა იქნას შენახვის პირობის გათვალისწინებით, კერძოდ:

ზ.ა) შეუფუთავი გროვებიდან (ნაყარიდან) ნიმუშებს იღებენ შემდეგი გაანგარიშებით: 1 ნიმუში არანაკლებ 400 გრ-ს ოდენობით 4 მ² ზედაპირიდან, ერთ პარტიაზე არანაკლებ 5 ნიმუშისა;

ზ.ბ) შეუფუთული საკვებიდან ნიმუშებს იღებენ თანაბრად, როგორც ზედაპირიდან, ასევე მისი სიღრმიდან. ნიმუშის აღება ხდება ყოველი შეუფუთული ერთეულიდან, მშრალი სტერილური ნიმუშის ასაღები მოწყობილობით;

ზ.გ) უხეში საკვების (ნამჯა, თივა) ზვინებიდან (ბულულებიდან) 1 ნიმუშს იღებენ 4 მ² ფართობიდან 40 გ-ის ოდენობით;

ზ.დ) საკვები ძირხვენიებიდან (მისი სიდიდის მიხედვით) ნიმუშს იღებენ 4 მ²-ზე 1 ცალის ოდენობით. აღებული ძირხვენიებიდან უნდა მოხდეს ნიადაგის ნაწილების მოცილება, რომელიც შემდეგ გამოყენებული უნდა იქნეს დიაგნოსტიკისათვის;

თ) ცხოველის დაკვლის ან დამუშავების პროცესში, ჯილეხის დაავადებაზე ეჭვის მიტანის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ უნდა მოხდეს მუშაობის შეჩერება, ლაბორატორიაში უნდა გაიგზავნოს - პარენქიმული ორგანოები (ელენტის ნაწილი) და დაზიანებული ლიმფური ჯირკვლები (3-5 გრ.), პატარა ცხოველების მთლიანი ტანხორცი;

ი) ჯილეხის გამომწვევით დაბინძურებაზე (კონტამინაციაზე) საექვო ადგილიდან ნიადაგის სინჯების აღებისას:

ი.ა) გამოსაკვლევ ნაკვეთი უნდა დაიყოს კვადრატებად (კონვერტისებურად), გვერდები არაუმეტეს 4 მეტრისა. ნიადაგის სინჯები აღებული უნდა იქნას თითოეული კვადრატის კუთხეებში და ცენტრში, რომლის საერთო წონა უნდა შეადგენდეს არანაკლებ 500 გრამს;

ი.ბ) ნიადაგის ზედაპირულ ინფიცირებაზე (ცხოველის იძულებით დაკვლის ან/და სიკვდილის ადგილი, სადგომი) ეჭვის შემთხვევაში, სინჯები აღებული უნდა იქნეს 15 სმ-ის სიღრმიდან, ამ პუნქტის „ი.ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად;

ი.გ) ცხოველის სამარხებიდან მიწის ზედაპირული ნაწილის 2-3 სმ-ის მოცილების შემდეგ სინჯები აღებული უნდა იქნას 1,5 მ - 2 მ-ის სიღრმეზე ყოველ 25 სმ-ზე, გამოსაკვლევ სამარხიდან კონვერტისებურად, თითოეული სინჯი არანაკლებ 200 გრამისა (სასურველია სამუშაოები განხორციელდეს ნიადაგის ბურღის საშუალებით);

კ) დიდი ფართობზე კვლევების ჩატარების აუცილებლობის შემთხვევაში ნიადაგის სინჯი მინიმალური რაოდენობის შერჩევას უნდა იყოს არანაკლებ 200 გრამი და აღებული არანაკლებ: 0,5 ჰა-ზე 15 სინჯისა, 1 ჰა-ზე 25 სინჯისა, 5 ჰა-ზე 85 სინჯისა, 0,25 მ-ზე 6 სინჯისა;

მუხლი 8. ჯილების დაავადებაზე გამოსაკვლევი მასალის სინჯის/ნიმუშის შეფუთვა-ტრანსპორტირება.

ჯილების დაავადებაზე გამოსაკვლევად აღებული სინჯი უნდა მოთავსდეს ძირითად კონტეინერში, უნდა იყოს გაჟონვისაგან დაცული და წყალგაუმტარი, მჭიდროდ უნდა დაეხუროს თავსახური. კონტეინერს ჩაუტარდეს გარე ზრდაპირის დეკონტამინაცია 0,5%-იანი ნატრიუმის ჰიპოქლორიტის ხსნარით, თუ დეკონტამინაცია შეუძლებელია უნდა მოთავსდეს ბიოუსაფრთხოების პარკში. ძირითად კონტეინერზე სათანადოდ უნდა იყოს მონიშნული თარიღი, ცხოველის საიდენტიფიკაციო მონაცემები, სინჯის საიდენტიფიკაციო მონაცემები (ნიმუშის სახე და ა.შ). წარწერა გარკვევით უნდა გაკეთდეს კონტეინერის იმ ნაწილზე, რომელშიც უშუალოდ სინჯია მოთავსებული და არა თავსახურზე. სინჯი შენახული უნდა იქნეს გრილად. ლაბორატორიაში ტრანსპორტირებისთვის ძირითადი კონტეინერი უნდა მოთავსდეს მეორად კონტეინერში (ისე, რომ ჩვეულებრივ პირობებში ტრანსპორტირებისას არ დაზიანდეს ან არ მოხდეს სითხის გაჟონვა მეორად კონტეინერში). რამდენიმე ძირითადი კონტეინერი შეიძლება მოთავსდეს ერთ მეორად კონტეინერში. ძირითად კონტეინერში თხევადი მასალის მოთავსების შემთხვევაში, მეორად კონტეინერში უნდა მოთავსდეს საკმარისი რაოდენობის აბსორბენტი, (ძირითადი კონტეინერის დაზიანების შემთხვევაში დაღვრილი სითხის შეწოვის მიზნით). დაუმზებელია მინის კონტეინერის გამოყენება.

მუხლი 9. გაუვნებლობა

1. დეზინფექტანტები და ინსექტიციდები გამოყენებამდე უნდა დაექვემდებაროს სავლე პირობებში ტესტირებას.
2. გამოსაკვლევი მასალის აღების შემდეგ ერთჯერადი სპეციალური ტანსაცმელი გარდა სათვალეებისა, უნდა მოთავსდეს ბიოუსაფრთხოების პარკში, შეიკრას, დამუშავდეს 0.5%-ანი ნატრიუმის ჰიპოქლორიტის ხსნარით, მოთავსდეს მეორე პარკში, შეიკრას და მოვათავსოთ პლასტმასის ან მეტალის ჭურჭელში, სათვალეები უნდა დამუშავდეს 70%-იანი სპირტით. ხელები უნდა იქნეს დამუშავებული 70%-იანი სპირტით ან სადეზინფექციო ჟელეთი და დაბანილი წყლით. 0,5%-იანი აქტიური

ქლორის შემცველი ხსნარით უნდა დამუშავდეს სინჯის ალების დროს გამოყენებული მრავალჯერადი გამოყენების ინვენტარი. უნდა მოხდეს ბიოუსაფრთხოების პარკების დაწვა ინსენერატორში.

3. ცხოველის სიკვდილის, იძულებით დაკვლის ან ლეშის გაკვეთის ადგილს უნდა ჩაუტარდეს დეზინფექცია. მოირწყას ქლორიანი კირის ხსნარით (რომელიც შეიცავს 5 % აქტიურ ქლორს, დოზით: 10 ლიტრი 1მ^2 -ზე. ამის შემდეგ ნიადაგი უნდა გადაიხნას ან გადაიბაროს 20-25 სმ-ის სიღრმეზე და მოეყაროს მშრალი ქლორიანი კირი - 5 კგ/ მ^2 -ზე, რომელიც უნდა შეიცავდეს არანაკლებ 25% აქტიურ ქლორს). ასევე დასაშვებია ნიადაგის მოჭრა 20 სმ-ის სიღრმეზე, მოწვა ან სითბურად გაუვნებლობა (121°C ტემპერატურაზე 60 წთ-ის განმავლობაში). თუ არა არის შესაძლებელი ნიადაგის სითბურად და მოწვით გაუვნებლობა, უნდა ჩატარდეს დეზინფექცია 10% ფორმალინით ყოველ მ^2 -ზე 50 ლიტრის ოდენობით. გაუვნებლობის შემდეგ ნიადაგის კერა ითვლება ლიკვიდირებულად და შეზღუდვები იხსნება.

4. სადაც აუცილებელია ცხოველთა სამარხების ნიადაგის დეკონტამინაცია, რათა ცხოველთა სამარხების გაუვნებლობა მოხდეს მეტ სიღრმეში 30 მლ-ი 10%-იანი ფორმალინი უნდა მოესხას ყოველ 10 სმ სიღრმეზე, დაბინძურებული ტერიტორიიდან ჰორიზონტალურად 0.5მ ინტერვალით.

5. ნიადაგის სინჯის ალების შემდეგ არასაანალიზო მიწას გაუვნებლობის მიზნით ურევენ მშრალ ქლორიან კირს (25% აქტიური ქლორის შემცველობით) შეფარდებით: 1 ნაწილი ქლორიანი კირი, 3 ნაწილი ნიადაგი. ხდება ნარევის დატენიანება და ორმოში ჩაყრა. სინჯების ალების ადგილის სადეზინფექციოდ გამოიყენება ქლორიანი კირის ხსნარი, რომელიც უნდა შეიცავდეს 5%-იან აქტიურ ქლორს.

6. ავადმყოფი ცხოველის გამონადენით დასვრილ ნაკელს, ქვეშაფენს და საკვების ნარჩენებს დეზინფექცია უტარდება ნატრიუმის ტუტის 10 %-იანი ცხელი ხსნარით, ხოლო შემდეგ იწვება ხანძარსაწინააღმდეგო უსაფრთხოების წესების დაცვით. ნაკელის წუნწუხს ერევა ანაბაკლებ 25%-ნი აქტიური ქლორის შემცველი ქლორიანი კირი, გაანგარიშებით: ყოველ 20 ლიტრ ნაკელის წუნწუხზე 1 კგ. კირის ოდენობით.

7. ცხოველის სადგომში, სადაც იმყოფებოდა დაავადებული ან/და მკვდარი ცხოველი იატაკის დეზინფექცია ტარდება 10%-იანი ნატრიუმის ტუტის ცხელი ხსნარით ან 4%-იანი ფორმალდეჰიდის ხსნარით, ასევე გამოიყენება ქლორის შემცველი პრეპარატების ხსნარები: ქლორიანი კირი, კალციუმის ნეიტრალური ჰიპოქლორიდი, ან ტექსანიტი და სხვა. ხსნარში 5 %-იანი აქტიური ქლორის შემცველობით. 10 %-იანი ერთქლორიანი იოდი, მხოლოდ ხის ზედაპირისათვის. წყალბადის ზეჟანგის 7%-იანი ხსნარი ან 2 %-იანი გლუტარის ალდეჰიდის ხსნარი. დეზინფექცია მითითებული საშუალებებით ერთქლორიანი იოდის წყალბადის ზეჟანგის და გლუტარის ალდეჰიდის გარდა, ტარდება 3-ჯერადად 1 საათის შუალედით, 1მ²-ზე 1ლ. ხსნარის გაანგარიშებით ტიპიურ სადგომებში და 2ლ. ხსნარი 1 მ²-ზე ცხოველის შენახვისათვის გამოყენებულ არატიპიურ შენობაში. ერთქლორიანი იოდის გამოყენებისას შენობის დამუშავება ხდება 2-ჯერადად, 15-30 წთ-ის შუალედით 1 ლიტრა 1მ² ფართობზე, ხოლო წყალბადის ზეჟანგი და გლუტარის ალდეჰიდი გამოიყენება იმავე რაოდენობის გაანგარიშებით 1 საათის შუალედით.

8. დეზინფექტანტის უკანასკნელი მოსხურების შემდეგ შენობები იკეტება 3 საათის განმავლობაში და შემდეგ ნიავედება. საკვებური და საწყურებელი ჩამორეცხება წყლით.

9. ხის იატაკი და ტიხრები უნდა დაიწვას, ნიადაგს აუვნებლებენ მშრალი ქლორიანი კირით, როგორც მითითებულია ამ მუხლის მე-2 პუნქტში აღნიშნული მეთოდით.

10. ამ მუხლის 6-9 პუნქტებით განსაზღვრული მოთხოვნების ნაცვლად შესაძლებელია გამოყენებული იქნეს დეზინფექციის შემდეგი მეთოდები:

ა) იმ შემთხვევაში, როდესაც ნაკელი, ექსკრემენტები ან ქვეშაფენი შეიძლება იყოს დაბინძურებული *Bacillus anthracis* (*B. anthracis*) სპორებით, რეკომენდირებულია ერთ-ერთი შემდეგი:

ა.ა) მცირე მოცულობების ინსინერაცია;

ა.ბ) ქიმიოთერმული დამუშავება კომპოსტირების საშუალებით შემდეგი მეთოდით:

ა.ბ.ა) ნაკელის, ექსკრემენტების ან ქვეშსაფენის ერთ-ერთ ქვემო აღნიშნულთან შერევა თანაფარდობით 1-1.5 ლიტრი/მ³:

ა.ბ.ა.ა) 10% ფორმალდეჰიდი (დაახლოებით 30% ფორმალინი);

ა.ბ.ა.ბ) 4% გლუტერალდეჰიდი (pH 8.0–8.5);

ა.ბ.ბ) ხუთი კვირის შემდეგ ნარევის არევა;

ა.ბ.გ) შემდგომი ხუთი კვირისათვის მასალის დატოვება.

ბ) იმ შემთხვევაში როდესაც წუნწუხი შეიძლება იყოს დაბინძურებული *B. anthracis* სპორებით, რეკომენდირებულია დეზინფექცია ფორმალინით (ფორმალდეჰიდის 35%-იანი წყალხსნარი) ყოველ დღე ერთი საათის განმავლობაში შემდეგთან არევით:

ბ.ა) წუნწუხისთვის, რომელიც 5%-მდე მშრალ მასას შეიცავს, 50 კგ ფორმალინი მ3-ზე 4 დღის განმავლობაში;

ბ.ბ) წუნწუხისთვის, რომელიც 5%-დან 10%-მდე მშრალ მასას შეიცავს, 100 კგ ფორმალინი მ3-ზე 4 დღის განმავლობაში.

გ) იმ შემთხვევაში, როდესაც ზედაპირები ცხოველთა სადგომებში, თავლებში, ავტოსატრანსპორტო საშუალებებში და ა.შ. შეიძლება დაბინძურებული იყოს *B. anthracis* სპორებით, რეკომენდებულია შემდეგი სამსაფეხურიანი გეგმა:

გ.ა) წინასწარი დეზინფექცია უნდა ჩატარდეს ქვემოთ მოცემული დეზინფექტებიდან ერთ-ერთის საშუალებით, თანაფარდობით 1-1.5 ლიტრი/მ³-ზე, ორი საათის განმავლობაში;

გ.ა.ა) 10% ფორმალდეჰიდი (დაახლოებით 30% ფორმალინი);

გ.ა.ბ) 4% გლუტარალდეჰიდი (pH 8.0–8.5);

გ.ბ) ყოველი ზედაპირი უნდა იყოს გარეცხილი და გაწმენდილი საკმარისი რაოდენობის ცხელი წყლით, და, როდესაც ისინი გასუფთავებულია და ჩამდინარე წყალი თავისუფალია ნაწილაკებისგან, ზედაპირები უნდა გაშრეს;

გ.გ) დეზინფექციის ბოლო საფეხური უნდა განხორციელდეს ქვემოთ მოცემული დეზინფექტანტებიდან ერთ-ერთის საშუალებით, გამოყენებული თანაფარდობით 0.4 ლიტრი/მ³, ორი საათის განმავლობაში;

გ.გ.ა) 10% ფორმალდეჰიდი (დაახლოებით 30% ფორმალინი), გამეორებული ერთი საათის შემდეგ;

გ.გ.ბ) 4% გლუტარალდეჰიდი (pH 8.0–8.5) გამეორებული ერთი საათის შემდეგ;

გ.გ.გ) 3% წყალბადის პეროქსიდი;

გ.გ.დ) 1% პეროქსიმარმავა, გამეორებული ერთი საათის შემდეგ;

გ.გ.ე) 5-10% ნატრიუმის ჰიპოქლორიტის ხსნარი.

[შენიშვნა:

1. ფორმალდეჰიდი და გლუტარალდეჰიდი არ უნდა იყოს გამოყენებული 10°C -ზე ნაკლები ტემპერატურის დროს. წყალბადის პეროქსიდი და პეროქსიმარმავა არ არის მიზანშეწონილი სისხლის არსებობის შემთხვევაში. როგორც ყველა სხვა ქიმიკატის შემთხვევაში, საჭიროა ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების ტარება და საშიში ქიმიკატების დამმუშავებელი პერსონალისთვის უზრუნველყოფილი უნდა იყოს შესაბამისი უსაფრთხოების ტრენინგი.]

2) ფორმალინი საშიში ქიმიკატია და გამოყენებული უნდა იყოს ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები და უზრუნველყოფილი უნდა იყოს უსაფრთხოების ტრენინგები ამ ქიმიკატთან მოპყრობის წესის შესახებ ფორმალდეჰიდის ფუმიგაცია არის სახიფათო და ოპერატორის უსაფრთხოებისთვის იქვე ხელმისაწვდომი უნდა იყოს შესაბამისი რესპირატორები.

3) ფუმიგაციის პროცესის ეფექტურობა უნდა დადასტურდეს *B. subtilis* var. *globigii* ან *B. cereus* სპორების ან შტერნის *B. anthracis* ვაქცინის შტამების სუსპენზიაში ჩაშვებული საფილტრავი ქაღალდის მშრალი დისკების ექსპოზიციითა და ფუმიგაციის დაწყებამდე მათი ოთახში მოთავსებით. ფუმიგაციის დასრულებისას, დისკები უნდა მოთავსდეს საკვებ აგარზე, რომლებიც შეიცავენ 0.1% ჰისტიდინს და ინკუბირებულები არიან ღამით 37°C ტემპერატურაზე. თუ ფუმიგაცია ეფექტურია, ბაქტერიული ზრდა არ იქნება.]

11. დაავადებული, საეჭვო და სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველის რძე ნადგურდება, მას ემატება 25%-იანი აქტიური ქლორის შემცველი 1 კგ. კირი 20 ლიტრ რძეზე. რძე გაუვნებელყოფილად ითვლება 6 სთ ექსპოზიციის შემდეგ.

12. ჯილეხის აღმძვრელით დაინფიცირებული შენობის ფუმიგაციის მეთოდები: დასნებოვნებული შენობები, რომელთა განთავისუფლება ვერ ხერხდება მორეცხვისა

და დეზინფექციის წინ, შესაძლებელია ჩაუტარდეს ფუმიგაცია, რომლისთვისაც რეკომენდებულია შემდეგი მეთოდები:

ა) ყველა ფანჯარა, კარი და შენობის სხვა ღია ადგილი, რომელიც დაკავშირებულია გარემოსთან უნდა ჩაიკეტოს მჭიდროდ, შესაძლებელია გამოყენებული იქნეს მკვრივი წებოვანი ლენტები;

ბ) შენობის 30მ³ მოცულობაზე საჭიროა 4 ლ წყალზე 400 მლ კონცენტრირებული ფორმალინი (ფორმალდეჰიდი 37% წყლის მოცულობით), დასამუშავებელ შენობაში უნდა იქნეს დატოვებული მთელი ღამის განმავლობაში. შენობაში ტემპერატურა უნდა იყოს 15 °C-ზე მეტი.

მუხლი 10. ჯილეხთან ბრძოლის საკარანტინო ღონისძიებები

1. დადასტურებული შემთხვევის დროს ეპიზოოტიური კერა ცხადდება საკარანტინო ზონად, სადაც იკრძალება:

ა) ყველა სახეობის ცხოველის შეყვანა და გამოყვანა;

ბ) ცხოველის სახორცედ დაკვლა;

გ) ცხოველთა გადაჯგუფება;

დ) ქირურგიული ოპერაციების ჩატარება, გადაუდებელი შემთხვევების გარდა;

ე) ცხოველის დაწყურება საერთო გუბურიდან და სხვა წყალსაცავიდან;

ვ) დაავადებული, დაავადებაზე საეჭვო და სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველების რძის გამოყენება;

ზ) ცხოველური პროდუქტების დამზადება და გამოტანა;

თ) ცხოველებით და ცხოველური პროდუქტებით ვაჭრობა;

ი) ბაზრობის, გამოფენების და სხვა საზოგადოებრივი ღონისძიებების ჩატარება, რომლებიც დაკავშირებულია ადამიანებისა და ცხოველების თავშეყრასთან.

კ) მკვდარი ცხოველის ლეშის გაკვეთა ან/და გატყავება;

ლ) უცხო პირებისა და ტრანსპორტის შესვლა/გამოსვლა, რომელიც დაკავშირებული არ არის საკარანტინო ზონაში არსებულ ობიექტების მომსახურებასთან;

მ) ცხოველის გადაადგილების და სიკვდილის ადგილზე ცხოველების დაშვება შესაბამისი ღონისძიებების გატარებამდე.

2. კეთილსაიმედო სათესი მონაკვეთიდან, სამოვრიდან, სათიბ-სავარგულიდან დამზადებული მარცვლის, უხეში და წვნიანი საკვები, რომლებსაც შეხება არ ჰქონიათ ჯილეხით ავადმყოფ ცხოველთან და არ არიან დაბინძურებული მისი გამონადენებით მათი გამოტანა დაიშვება მხოლოდ კარანტინის მოხსნის შემდეგ.
3. მარცვალი, უხეში და წვნიანი ცხოველის საკვები, რომლებიც დამზადებულია ან ინახება იმ ადგილებში, რომელიც უშუალო შეხებაშია ჯილეხით დაავადებულ ან მკვდარ ცხოველებთან დაუშვებელია საკარანტინო ზონიდან გატანა და გამოიყენება ადგილზე ჯილეხის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებული ცხოველის საკვებად.
4. საკარანტინო ზონაში ცხოველების მოვლა-პატრონობა უნდა განხორციელდეს სპეციალური ტანსაცმლით. ერთჯერადი გამოყენების სპეც. ტანსაცმელი ექვემდებარება გამოყენების შემდეგ განადგურებას, ხოლო მრავალჯერადი - გაუვნებლობას.
5. საკარანტინო ზონაში ყველა ცხოველის შემოწმების შემდეგ ვეტერინარი ჰყოფს მათ ორ ჯგუფად:
 - ა) პირველი ჯგუფი – ჯილეხით დაავადებული და სავარაუდოდ დაავადებული ცხოველები, რომლებსაც აღენიშნებათ დამახასიათებელი კლინიკური ნიშნები;
 - ბ) მეორე ჯგუფი – ყველა დანარჩენი ამთვისებული ცხოველი, რომელსაც არ აქვს დაავადების კლინიკური ნიშნები და იმყოფება საკარანტინო ზონაში.
6. პირველი ჯგუფის ცხოველების მკურნალობას უზრუნველყოფს პასუხისმგებელი პირი. კლინიკური გამოჯანმრთელებიდან 14 დღის შემდეგ ცხოველები ექვემდებარებიან ვაქცინაციას, რომლის ორგანიზებასაც ახდენს სააგენტო.
7. მეორე ჯგუფის ცხოველები ექვემდებარებიან ვაქცინაციას.
8. მკვდარი ცხოველის სხეულის ყველა ნაწილი უნდა დაექვემდებაროს განკარგვას „ტექნიკური რეგლამენტის – „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული ბიზნესოპერატორის

აღიარების წესების“ დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბრის N605 დადგენილების შესაბამისად.

9. მკვდარი ცხოველის დამარხვის შემთხვევაში, ცხოველის სამარხს უნდა გაუკეთდეს დემარკაცია, ხოლო სამარხზე არსებული ნიადგის გროვის დაწევის შემდეგ - მოეწყოს ბეტონის საფარი არანაკლებ 10 სმ-ის სიმაღლის, ადგილი შემოიღობოს და გაუკეთდეს წარწერა „ჯილეხი“.

10. სააგენტოს პასუხისმგებელი პირის მიერ უნდა განხორციელდეს სადეზინფექციო სამუშაოები.

11. ცხოველის პასუხისმგებელი პირის მიერ უნდა განხორციელდეს სადერატიზაციო და სადეზინსექციო სამუშაოები.

მუხლი 11. კარანტინის მოხსნა

1. ჯილეხზე კარანტინი იხსნება სააგენტოს მოთხოვნის საფუძველზე, ბოლო შემთხვევიდან 20 დღის გასვლის შემდეგ, თუ აღნიშნულ პერიოდში:

ა) ადგილი არ ჰქონდა ცხოველის სიკვდილს ან/და ჯილეხით დაავადების კლინიკურ გამოვლინებას;

ბ) ვაქცინაციიდან გასულია ვაქცინის გამოყენების ინსტრუქციით იმუნიტეტის ჩამოსაყალიბლებლად გათვალისწინებული პერიოდი;

გ) ადგილი არ ჰქონდა დეზინფექციის ჩატარების შემდგომ, ჯილეხის დაავადების აღმძვრელის არსებობას ლაბორატორიული გამოკვლევის საფუძველზე.

2. კარანტინი იხსნება:

ა) მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის მიერ;

ბ) ერთზე მეტი მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – ამ მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქმედი სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორის ან საქართველოს მთავრობის მიერ.

მუხლი 12. ზოგიერთი საქმიანობის დროს განსახორციელებელი ქმედებები

1. ხაზობრივი (ყველა სახის მილსადენი, გვირაბი, გზა, რკინიგზა, ელექტროგადამცემი და კავშირგაბმულობის ხაზი, სამელიორაციო და

საკანალიზაციო სისტემები, არხი, ტრანშე), კაშხლების, ჯილების ამთვისებელი ცხოველების (მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონელი, კენტკლიქიანებისა და მეღორეობის) ფერმების მშენებლობის პროექტების განხორციელებისას/მშენებლობისას, წიაღისეულის ღია კარიერული წესით მოპოვებისას და მათთან დაკავშირებული სამუშაოების დაგეგმვამდე დაინტერესებულმა პირმა კონკრეტულ გეოგრაფიულ არეალში ჯილების შესაძლო აღმშენებლის არსებობაზე უნდა გამოითხოვოს ინფორმაცია სააგენტოდან ან უზრუნველყოს ნიადაგის ნიმუშების აღება და სმსლ-ში ლაბორატორიული გამოკვლევა. ჯილების დაავადებისაგან პერსონალის დაცვის მიზნით ნიმუშის აღება უნდა მოხდეს შესაბამისი კვალიფიკაციისა და უნარ-ჩვევების მქონე ვეტერინარი სპეციალისტის მიერ.

2. დაავადების შესაძლო ან მოსალოდნელი აფეთქების რისკის განსაზღვრის და საფრთხის (ეპიზოოტიურ-ეკოლოგიური) მინიმუმირებისათვის ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრულ გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას დაქვემდებარებული საქმიანობის შემთხვევაში, დაინტერესებულმა პირმა უზრუნველყოს სამუშაოების განხორციელებამდე, ტერიტორიის ეპიზოოტიურ კეთილსაიმედოობაზე ინფორმაციის გამოთხოვა სააგენტოდან ან ნიადაგიდან ნიმუშების აღება და ლაბორატორიული გამოკვლევა სმსლ-ში ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად, რათა გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში შეიცავდეს ინფორმაციას - სამუშაოებების დაწყებამდე ან/და შემდგომი სამშენებლო სამუშაოებების ჩატარების პროცესში - პროექტის განხორციელების ადგილზე, გეოგრაფიულ არეალში/ლანდშაფტებში, ჯილების დაავადების მონიტორინგის/გამოკვლევის შედეგების შესახებ.

3. იმ საქმიანობის განხორციელების შემთხვევაში, რომელიც არ ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული ინფორმაცია წარდგენილი უნდა იქნეს მშენებლობის ნებართვის ან/და სასარგებლო წიაღისეულის ლიცენზიის გამცემ კომპეტენტურ ორგანოში.

4. აკრძალულია ჯილებით მკვდარი ცხოველის ლეშის სამარხის ტერიტორიის გამოყენება რაიმე სამშენებლო და მიწის სხვა სამუშაოებისთვის, გარდა იმ

შემთხვევისა, როდესაც ადგილი აქვს სამარხის გაუვნებლობას ჯილხის აღმგრელისაგან.

5. სამუშაოების წარმოების პროცესში ჯილხზე ექვის მიტანისას ან/და ჯილხის შემთხვევის დაფიქსირებისას დაინტერესებულმა პირმა უნდა შეაჩეროს საქმიანობა და აცნობოს სააგენტოს.

მუხლი 13. საგანგებო გეგმა

1. სააგენტო ვალდებულია შეიმუშავოს საგანგებო გეგმა, რომელშიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს:

ა) ეპიზოტის სწრაფი და ეფექტური ლიკვიდაციისათვის, ყველა სახის რესურსსა და ფინანსურ საჭიროებებზე ხელმისაწვდომობა;

ბ) რეგიონებში დაავადების ამთვისებელი ცხოველების მაღალი სიმჭიდროვის ზონები, დაავადების შესახებ ინფორმირებულობის უზრუნველყოფის საშუალებები;

გ) შენობა-ნაგებობების, მოწყობილობების, პერსონალისა და ეპიზოტის სწრაფი და ეფექტური ლიკვიდაციისათვის საჭირო ყველა სხვა მასალისადმი წვდომა;

დ) ეპიზოტისათან დაკავშირებით გადაწყვეტილების მიღების სწრაფი და ეფექტური ღონისძიებების კოორდინირებულად განხორციელების შესაძლებლობა;

ე) ლაბორატორიის პერსონალის და დიაგნოსტიკური გამოკვლევების ხელმისაწვდომობისათვის სწრაფი და ეფექტური კამპანიის განხორციელების შესაძლებლობა;

ვ) ინსტრუქციული სახელმძღვანელოს შემუშავება, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება ჯილხის ეპიზოტის (ეპიდემიის) შემთხვევაში გამოსაყენებელი ყველა პროცედურის, ინსტრუქციის და ზომების დეტალური, სრული და პრაქტიკული აღწერილობა;

ზ) საჭიროების შემთხვევაში, წარმოდგენილი უნდა იქნეს ვაქცინაციის, მათ შორის გადაუდებელი ვაქცინაციის, დეტალური გეგმები (გადაუდებელ ვაქცინაციას დაქვემდებარებული რეგიონები, ვაქცინაციისათვის საჭირო ვაქცინის რაოდენობა, სახეობა და სხვ.);

2. პერსონალმა რეგულარულად უნდა გაიაროს სწავლებები ჯილხის ეპიზოტოლოგიურ (ეპიდემიოლოგიურ) გამოკითხვას, კლინიკურ ნიშნებსა და ბრძოლის ღონისძიებებთან დაკავშირებით.

3. აღნიშნული გეგმები შემდგომში შესაძლოა შესწორდეს ან შეიცვალოს განვითარებული მოვლენების გათვალისწინებით. ნებისმიერ შემთხვევაში, სააგენტო ვალდებულია ხუთ წელიწადში ერთხელ განაახლოს საგანგებო გეგმა.

მუხლი 14. კომპენსაცია

1. ცხოველის ჯილხით დაცემის შემთხვევაში, კომპენსაციის გადახდისა და ამ კომპენსაციის ოდენობის საკითხს ადგენს საქართველოს მთავრობა საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

2. პასუხისმგებელ პირზე კომპენსაცია გაიცემა იმ შემთხვევაში, თუ:

ა) ადგილი აქვს ამ წესის შესაბამისად ჯილხის დადასტურებულ შემთხვევას;

ბ) „ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციისა და მათი სადგომის/დროებითი სადგომის რეგისტრაციის წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 3 ოქტომბრის N483 დადგენილების შესაბამისად:

ბ.ა) სადგომი რეგისტრირებულია მონაცემთა ერთიან ბაზაში;

ბ.ბ) პასუხისმგებელი პირი რეგისტრირებულია ცხოველის მფლობელად მონაცემთა ერთიან ბაზაში და ასრულებს ამ დადგენილებით განსაზღვრულ ვალდებულებებს;

ბ.ბ) ცხოველი იდენტიფიცირებული და რეგისტრირებულია შემთხვევამდე არანაკლებ 15 დღით ადრე;

გ) პასუხისმგებელი პირის მიერ დაცულია ამ წესის მე-4 მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნები;

დ) სააგენტოში არსებულ ჩანაწერებში ცხოველი დაფიქსირებულია, როგორც „ობიექტურად აუცრელი“.

3. კომპენსაცია არ გაიცემა იმ შემთხვევაში, თუ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში (ცხოველის ჯილხის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია), პასუხისმგებელმა პირმა უარი განაცხადა ცხოველის ვაქცინაციაზე და არსებობს სააგენტოს

უფლებამოსილი პირის მიერ გაკეთებული ჩანაწერი, პასუხისმგებელი პირის მხრიდან უარის განცხადების თაობაზე.

მუხლი 15. ვაქცინის შესყიდვა, გამოყენება და მარაგები

1. აკრძალულია გარდა ამ წესში მითითებული შემთხვევებისა ჯილხის საწინააღმდეგო ვაქცინის გამოყენება.
2. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება ჯილხის საწინააღმდეგო ვაქცინების წარმოებაზე, შენახვასა და დისტრიბუციაზე.
3. სააგენტოს მიერ ვაქცინის შესყიდვა ხდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.
4. ვაქცინის შესყიდვის ტექნიკურ პირობებს ადგენს სააგენტო;
5. სააგენტომ საგანგებო გეგმის ფარგლებში უნდა იქონიოს საქართველოში რეგისტრირებული ვაქცინ(ებ)ის გადაუდებელი ვაქცინაციისთვის საჭირო რეზერვები.
6. სააგენტომ უნდა უზრუნველყოს ვაქცინების უსაფრთხო შენახვისა და გამოყენების პირობების დაცვა.
7. სააგენტო უფლებამოსილია, შეამოწმოს გამოყენებისთვის გამიზნული ვაქცინების იმუნოგენობა და უვნებლობა.

განმარტებითი ბარათი

„ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურსაკარანტინო ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №348 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს დადგენილების პროექტზე

ინფორმაცია პროექტის შესახებ

ჯილახი - შინაური და გარეული ცხოველის, აგრეთვე ადამიანის განსაკუთრებით საშიში ინფექციური (ზოონოზური) დაავადებაა. ჯილახით ავადდება ყველა თბილისხლიანი ცხოველი, აგრეთვე ადამიანი. ჯილახით დაინფიცირება ხდება ალიმენტარული გზით, კერძოდ, საკვებით და წლით, ამასთან, სპორებით დაინფიცირებული ნიადაგი ხანგრძლივი დროით რჩება ინფექციის აღმძვრელის გადაცემის ფაქტორად, აქედან გამომდინარე ადამიანისა და ცხოველის ჯანმრთელობის დაცვისა და გარემოზე უარყოფითი გავლენის თავიდან აცილების მიზნით, ინტეგრირებული ძალისხმევაა საჭირო, როგორც ადგილობრივ, ასევე ეროვნულ დონეზე.

სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო 2013 წლიდან დღემდე აქტიურად ახორციელებს ჯილახის დაავადების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ ვაქცინაციას ცხოველებში რისკის ზონების გათვალისწინებით.

საქართველოში ჯილახით დაავადებული და დაცემულ ცხოველთა 2,000-ზე მეტი რეგისტრირებული, ასევე დღემდე უცნობი სპონტანური, უკონტროლო სამარხები და კერებია. ცხოველის დაავადების ყოველი ახალი შემთხვევა ქმნის ახალ ეპიზოოტიურ კერას, რომელიც რისკის მატარებლად რჩება ათეული და ზოგჯერ ასეული წელი. დაავადება იწვევს დიდ ეკონომიკურ ზარალს ცხოველთა მეპატრონეებისა და ფერმერებისთვის, რაც გამოიხატება დაავადებული ცხოველების სიკვდილიანობით და მეცხოველეობის პროდუქტების არაკეთილსაიმედოობით.

წარმოდგენილი პროექტის შემუშავება განპირობებულია გაეროს სურსათის და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) პროექტის ფარგლებში წარმოდგენილი რეკომენდაციების გათვალისწინებით, რომლის შესაბამისად, მიზანშეწონილად ჩაითვალა ჯილეხთან ბრძოლის ერთიანი წესის ჩამოყალიბება, სადაც აღწერილი იქნებოდა მიზნები, ფუნქციები, ტერმინები, ძირითადი მონაწილეები და კომპენსაციის პირობები.

წარმოდგენილი პროექტის მიზანია, ჯილეხის დაავადებასთან ბრძოლის ერთიანი პრინციპების დანერგვა, რაც იძლევა დაავადების შემთხვევებზე სწრაფი რეაგირების შესაძლებლობას და ეფექტიანი მექანიზმების შემუშავებას.

დადგენილების პროექტით ჩამოყალიბდა ზოგადი დებულება, რომელიც აღწერს ჯილეხის დაავადების დამახასიათებელ თვისებებს, დაავადების აღმძვრელებს და ახდენს დაავადების დიფერენცირებას სხვა დაავადებებისაგან, ტერმინთა განმარტებები, სადაც დადგენილების მოქმედი რედაქციისგან განსხვავებით დამატებული იქნა ისეთი ტერმინები როგორცაა: საფრთხის შემცველი ტერიტორია, მანიფესტური პუნქტი, არამანიფესტური პუნქტი, რისკის ქვეშ მყოფი ცხოველები, დაავადების საეჭვო შემთხვევა, დაავადების სავარაუდო შემთხვევა, დაავადების დადასტურებული შემთხვევა, პასუხისმგებელი პირი, ცხოველური პროდუქტი, ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტი.

დადგენილებით დამტკიცებული წესის მოქმედ რედაქციას დაემატა ისეთი მუხლები, როგორცაა პროექტის:

მე-3 მუხლი, რომლის თანახმად, განისაზღვრა თუ ვის ეკისრება ჯილეხის შესახებ შეტყობინების ვალდებულება და გაიწერა ამ ვალდებულების მქონე პირების, მათ შორის სააგენტოსა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის (დკსჯეც) ფუნქცია-მოვალეობები.

მე-4 და მე-5 მუხლები, რომლის თანახმად, გაიწერა პასუხისმგებელი პირისა და სააგენტოს უფლებამოსილი პირის ქმედებები დაავადებაზე საეჭვო და სავარაუდო შემთხვევის გამოვლინების დროს, ასევე ეპიზოოტოლოგიურ (ეპიდემიოლოგიური)

მოკვლევის კრიტერიუმები, რაც არ იყო გათვალისწინებული დადგენილების მოქმედ რედაქციაში.

მე-6 მუხლი, რომლის თანახმად, განისაზღვრა სააგენტოსა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებთან ურთიერთთანამშრომლობის პრინციპები, რომელიც მოიცავს ვეტერინარული კარანტინის დროს, ჯილეხის გამომწვევის გავრცელების, ლოკალიზაცია-ლიკვიდაციის მიზნით კარანტინის დაწესებას, მოხსნასა და საკარანტინო ღონისძიებების გატარებაში ხელშეწყობას.

მე-7 და მე-8 მუხლები, რომლის თანახმად, განისაზღვრა ჯილეხის დაავადებაზე გამოსაკვლევი მასალის აღების ძირითადი პრინციპები, როგორც დაავადების საექვო ან/და სავარაუდო შემთხვევის აღმოჩენისას, ასევე დაცემული ლეშიდან. გაიწერა თუ როგორ ხდება ნიმუშის აღება ისეთი მასალისგან, როგორიცაა სისხლი, დაცემული ცხოველის მოკვეთილი ყური, ტყავი, პარენქიმული ორგანოები, ცხოველის სხვა ქსოვილები, მატყლი, ბეწვი, ჯაგარი, ცხოველის საკვები, ნიადაგისა და წყლის სინჯები და გამოსაკვლევი მასალის სინჯის შეფუთვა-ტრანსპორტირება.

მე-9 მუხლი, რომლის თანახმად, განისაზღვრა ცხოველის დაცემის, იძულებით დაკვლის ან ლეშის გაკვეთის ადგილის, მათ, შორის ნიადაგის, დაინფიცირებული შენობის გაუვნებლობის, დეზინფექციის განხორციელების ძირითადი ასპექტები.

დადგენილებით დამტკიცებული წესის მოქმედი რედაქციის მე-4 მუხლით განსაზღვრულია ჯილეხთან ბრძოლის საკარანტინო ღონისძიებები, რომლებიც გათვალისწინებული იქნა პროექტის მე-10 მუხლში. ამასთან, პროექტის მე-10 მუხლის:

- მე-8 პუნქტის თანახმად, განისაზღვრა, რომ მკვდარი ცხოველის სხეულის ყველა ნაწილი უნდა დაექვემდებაროს განკარგვას „ტექნიკური რეგლამენტის – „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან

დაკავშირებული ბიზნესოპერატორის აღიარების წესების“ დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბრის N605 დადგენილების შესაბამისად; ამასთან, ვინაიდან აღნიშნული დებულება ამოქმედდება 2023 წლის პირველი იანვრიდან, პროექტის მე-6 მუხლის შესაბამისად, გარდამავალ პერიოდში, განისაზღვრა, რომ ჯილხით მკვდარი ცხოველი უნდა დაექვემდებაროს დაწვას ან/და დამარხვას ამ წესის დადგენილი მოთხოვნების შესაბამისად.

- მე-9 პუნქტის თანახმად, განისაზღვრა მკვდარი ცხოველის დამარხვის შემთხვევაში, სამარხის მოწყობის წესი;
- მე-10 და მე-11 პუნქტების თანახმად, განისაზღვრა სააგენტოსა და პასუხისმეგებელი პირის მიერ სადუზინფექციო სამუშაოების ჩატარების ვალდებულება.

დაიხვეწა დადგენილებით დამტკიცებული წესის მოქმედი რედაქციის მე-5 მუხლი, რომელიც ითვალისწინებს კარანტინის მოხსნის ვალდებულების განაწილებას სააგენტოსა და მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – სახელმწიფო რწმუნებულის – გუბერნატორს შორის; ერთზე მეტი მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში – ამ მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქმედი სახელმწიფო რწმუნებულს – გუბერნატორს ან საქართველოს მთავრობას შორის. აღნიშნული გათვალისწინებულია პროექტის მე-11 მუხლით.

ვინაიდან, ჯილხის დაავადება ენდემურია ჩვენი ქვეყნისათვის და იმის გათვალისწინებით, რომ აღმძვრელის სპოროვანი ფორმა ნიადაგში მრავალი ათეული წელი ძლებს, მიწის სამუშაოების შედეგად შესაძლებელია მოხდეს მისი გარემოში გამოთავისუფლება, რითაც საფრთხე ექმნება ადამიანებისა და ცხოველების ჯანმრთელობას, სიცოცხლეს და ქვეყნის ბიოუსაფრთხოებას. აღსანიშნავია ისიც, რომ აღნიშნულ ფაქტებს ადგილი ჰქონდა გასულ წლებში, ქვეყნის სხვადასხვა რეგიონში. ამასთან, სააგენტოში შემოსულია შპს „ვეტსანჰიგ-ეკოლოგია“-ს მიერ არაერთი მიმართვა, რომელიც ეხება მშენებლობის დროს ჯილხითან დაკავშირებული რისკის

იდენტიფიცირებისა და მართვის მიზნით კომპლექსური კვლევების ჩატარების აუცილებლობას. შესაბამისად, ეპიზოოტიური მდგომარეობის გათვალისწინებით, პოტენციური რისკების თავიდან აცილების მიზნით მნიშვნელოვანია პრევენციული ზომების გატარება. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, დადგენილებით დამტკიცებული წესის მოქმედ რედაქციას მე-12 მუხლის სახით დაემატა ხაზობრივი (ყველა სახის მილსადენი, გვირაბი, გზა, რკინიგზა, ელექტროგადამცემი და კავშირგაბმულობის ხაზი, სამელიორაციო და საკანალიზაციო სისტემები, არხი, ტრანშე), კაშხლების, ჯილების ამთვისებელი ცხოველების (მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონელი, კენტჩლიქიანებისა და მეღორეობის) ფერმების მშენებლობის განხორციელებისას, წიაღისეულის ღია კარიერული წესით მოპოვებისას და მათთან დაკავშირებული სამუშაოების დაგეგმვამდე დაინტერესებული პირის მიერ გეოგრაფიულ არეალში განსახორციელებელი კვლევების ჩატარების ვალდებულება.

დადგენილებით დამტკიცებული წესის მოქმედ რედაქციას დაემატა ასევე:

- მე-13 მუხლი, რომლის შესაბამისად, სააგენტოს ეკისრება ვალდებულება შეიმუშავოს საგანგებო გეგმა, ამავე მუხლში გათვალისწინებული კრიტერიუმების გათვალისწინებით;
- მე-14 მუხლი, რომლის შესაბამისად, განისაზღვრა კომპენსაციის საკითხი, კერძოდ, კომპენსაციის გაცემის ზოგადი პრინციპები და პირობები. რაც შეეხება კომპენსაციის გადახდისა და ოდენობის კონკრეტულ საკითხებს, აღნიშნული დარეგულირდება საქართველოს მთავრობის შესაბამისი ნორმატიული აქტის საფუძველზე.
- მე-15 მუხლი, რომლის შესაბამისად, განისაზღვრა ვაქცინის შესყიდვის, გამოყენებისა და მარაგების შექმნის პირობები.

აღსანიშნავია, რომ კომპენსაცია აღიარებულია, ასევე, მსოფლიო ცხოველთა ჯანდაცვის ორგანიზაციის (OIE) მიერ, როგორც დაავადების კონტროლის ვალიდური მექანიზმი. კომპენსაცია ხელს უწყობს დაავადების დროულ დაფიქსირებას, დაავადებული პოპულაციის რაოდენობის კლებას, ახდენს დაავადებული ცხოველის რეალიზაციის და დაკვლის პრევენციას, რაც თავის მხრივ ამცირებს სურსათის

უვნებლობის რისკებს და საფრთხეს ადამიანის ჯანმრთელობისათვის. აღსანიშნავია, რომ კომპენსაცია ასევე რეკომენდირებულია OIE-ს ვეტერინარული სერვისების განხორციელების (PVS) შეფასებების თანახმად. კომპენსაცია საქართველოსთვის ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის/ვეტერინარული სერვისების განხორციელების განმეორებითი რეკომენდაციაა, როლის მთავარი მიზანია დაავადებების დადასტურებული ან საეჭვო შემთხვევების ადრეული დაფიქსირება მათი შემდგომი გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით.

ინფორმაცია ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის შესახებ

პროექტის მომზადებისას არ არის გამოყენებული ევროკავშირის სამართლებრივი აქტი.

პროექტის მიღებით გამოწვეული საფინანსო-ეკონომიკური შედეგების განგარიშება

პროექტის მიღება არ გამოიწვევს დამატებითი ასიგნებების გამოყოფას საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ამასთან პროექტის მიღება არ მოახდენს გავლენას ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილზე. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ პროექტი ითვალისწინებს კომპენსაციის გაცემის ზოგად პრინციპებს. თუმცა, კომპენსაციის გადახდისა და ოდენობის კონკრეტული საკითხები უნდა დარეგულირდეს საქართველოს მთავრობის შესაბამისი ნორმატიული აქტის საფუძველზე, რომლის მიღება შესაბამის გავლენას იქონიებს ბიუჯეტის ხარჯვით ნაწილზე. **პროექტის მიღებას ფინანსური შედეგები ექნება იმ დაინტერესებულ პირებზე, რომლებსაც პროექტით გათვალისწინებული წესის მე-12 მუხლის შესაბამისად აქვთ ვალდებულება განახორციელონ ამავე მუხლით გათვალისწინებული ლაბორატორიული გამოკვლევები.**

პროექტის მოსალოდნელი შედეგები

პროექტის მიღება ხელს შეუწყობს პროფილაქტიკური, სადიაგნოსტიკო, პრევენციული და სალიკვიდაციო ღონისძიებების უზრუნველყოფას, ჯილხის გამომწვევის გავრცელების თვიდან აცილებას და კერების ლიკვიდაციას, პროექტით განსაზღვრული საკარანტინო და შემზღუდავი ზომების გამოყენებით. პროექტით განსაზღვრული მოთხოვნები სავალდებულო იქნება სახელმწიფო ორგანოებისა და ფიზიკური და იურიდიული პირებისთვის, რაც ხელს შეუწყობს მათ მჭიდრო თანამშრომლობას პროექტით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის გადანაწილების საშუალებით.

პროექტის მიღება უზრუნველყოფს დაავადების შესაძლო ან მოსალოდნელი აფეთქების პროგნოზირების საშუალებას, დაზუსტდება სიმწვავის დონე და მოხდება რისკის განსაზღვრა და საფრთხის თვიდან აცილება ხაზობრივი და სხვა მასშტაბური პროექტების მშენებლობისას. დაიგეგმება მიზანმიმართულად გასატარებელი პროფილაქტიკური ვეტერინარულ - სანიტარული ღონისძიებები მშენებლობის სხვადასხვა ეტაპზე და მონაკვეთზე.

ამასთან, პროექტის მიღებით, განისაზღვრება კომპენსაციის გაცემის საფუძველი, რაც უზრუნველყოფს დაავადების ადრეული გაფრთხილებისა და სწრაფი რეაგირების სისტემის დანერგვას, ინფექციური დაავადებების სწრაფ დიაგნოზს და პრევენციის, კონტროლისა და სანიტარულ ღონისძიებების განხორციელებას. კომპენსაციის შემოღება გაზრდის დაავადების შეტყობინებებს, ვინაიდან, ფერმერების მხრიდან მნიშვნელოვნად შემცირდება ცხოველის დაავადების ან სიკვდილის შემთხვევაში ინფორმაციის დამალვის ფაქტები, უზრუნველყოფს ფიზიკური და იურიდიული პირების მოტივაციის ამაღლებას, რათა ცხოველის დაავადების შესახებ ექვს არსებობის შემთხვევაში, დროულად მოახდინონ შესაბამისი ორგანოების შეტყობინება. აქედან გამომდინარე, თავიდან იქნება აცილებული ცხოველის დაავადების წარმოქმნისა და გავრცელების რისკი, რაც აზარალებს ქვეყნის ეკონომიკას.

პროექტის განხორციელების ვადები

პროექტი ამოქმედდება გამოქვეყნებისთანავე, გარდა ამ დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-10 მუხლის მე-8 პუნქტისა და მე-14 მუხლისა. დადგენილებით დამტკიცებული წესის მე-10 მუხლის მე-8 პუნქტი ამოქმედდება 2023 წლის პირველი იანვრიდან, ხოლო მე-14 მუხლი ამოქმედდება 2022 წლის პირველი იანვრიდან. ამასთან, ამ წესის მე-12 მუხლის 1-4 პუნქტებით განსაზღვრული მოთხოვნები არ ვრცელდება ამავე მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრულ საქმიანობაზე, რომელზეც უკვე გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება, სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზია ან/და მშენებლობის ნებართვა.

პროექტის ავტორი და წარმდგენი

პროექტის ავტორი და წარმდგენია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო.